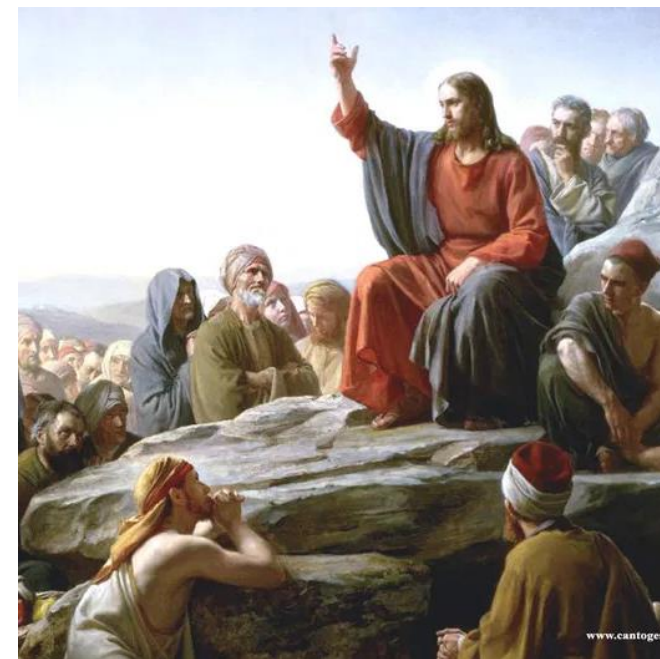

LJUDJE V SREDNJEM VEKU

mag. Erika Leban Zaletelj

SREDNJI VEK

- Trajanje: približno od leta 500 do 1500
- Propad rimske države
- Množično preseljevanje ljudstev
- Nastanek novih držav
- Širjenje krščanske vere

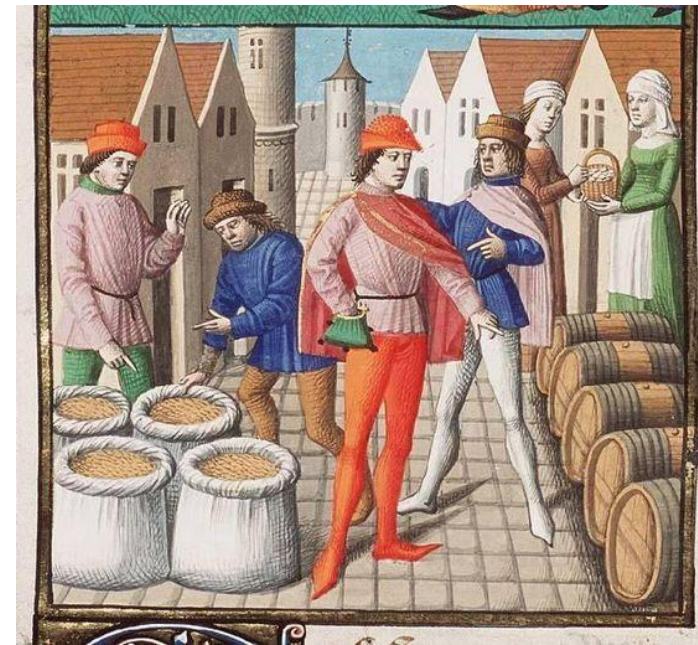
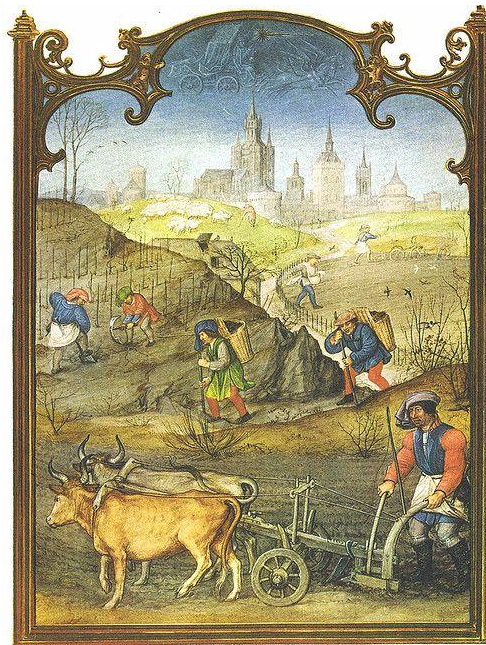
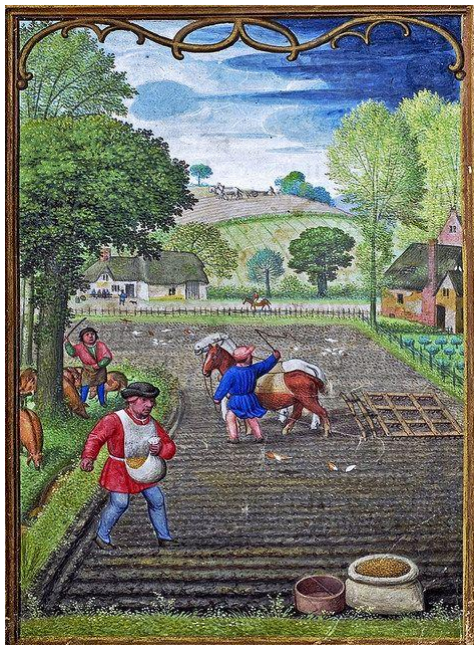
DELITEV PREBIVALCEV V SREDNJEM VEKU

- Plemiči
- Kmetje
- Meščani

KMETJE

- Obdelovanje zemlje
- Življenje v skromnih kočah na plemičevi zemlji
- Kmetje – nesvobodni, podložniki
- Gospodarja so morali prositi za dovoljenje za poroko, preselitev...

KMETJE

- Vsako leto so plemiču morali dati del pridelka – DAJATVE.
- Zemljo so obdelovali s preprostimi plugi – rali.
- Pri vleki so si pomagali z voli, kasneje s konji.
- Višek pridelka so lahko prodali – KMEČKA TRGOVINA.

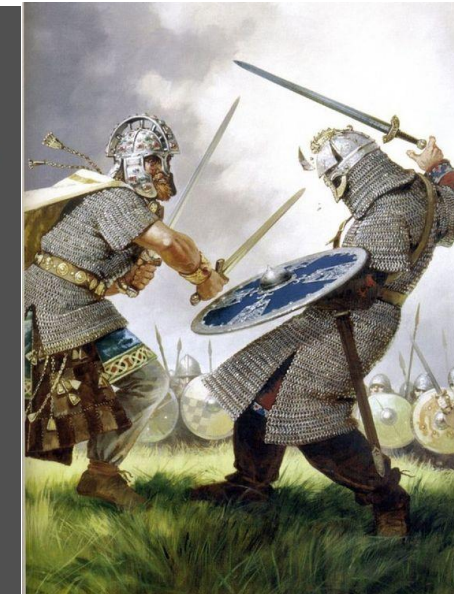
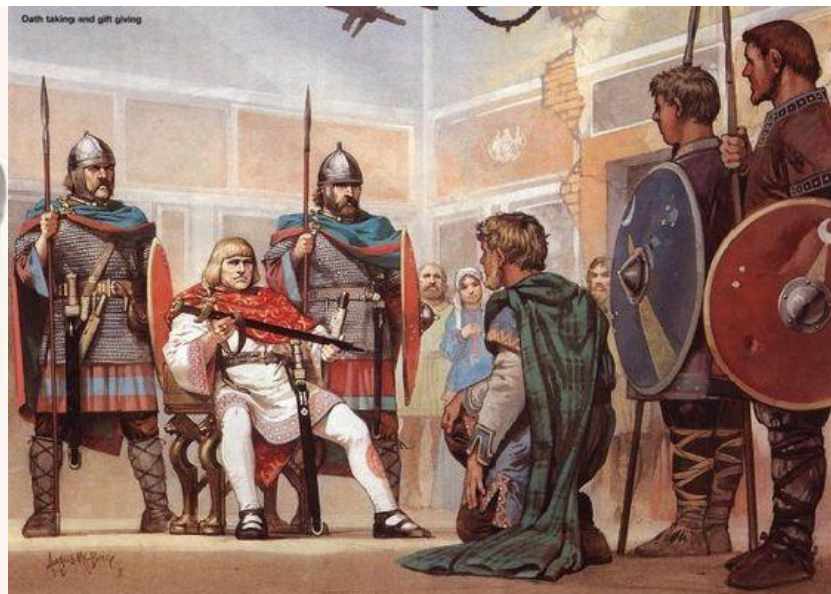
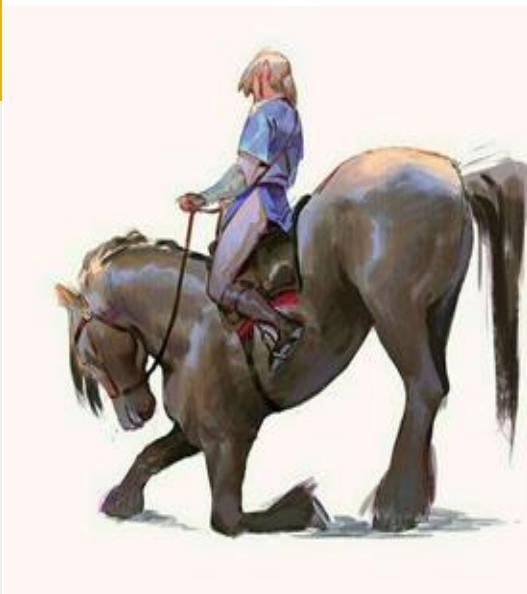
PLEMIČI

- So vojaki na konjih, ki so se v vojnah borili za kralja.
- Živeli so na gradu.
- Vsak je imel svoj grb. Na grbu so hoteli kar najbolj prikazati svojo moč in mogočnost.

PLEMIČI

- Čas so si krajšali z viteškimi in drugimi igrami.
- Urili so se v lokostrelstvu, mečevanju in bojevanju na konju.
- Priljubljena zabava na gradu je bil šah, ki so ga imeli za spopad z nasprotnikovo vojsko na igralni deski.

KAKO JE PLEMIČEV SIN POSTAL VITEZ

- S 7. letom je moral iti plemiški deček na neki drug grad, kjer je bil PAŽ.
- Skupaj z drugimi paži se je moral učiti brati, pisati, plesati, igrati na instrument in se vljudno obnašati.
- Ko je dopolnil 14 let, je postal OPRODA. Učil se je mečevati, jahati, hoditi na lov, plavati...
- Ko je z 21. letom postal VITEZ, je moral hoditi na vojne in se udeleževati viteških turnirjev.

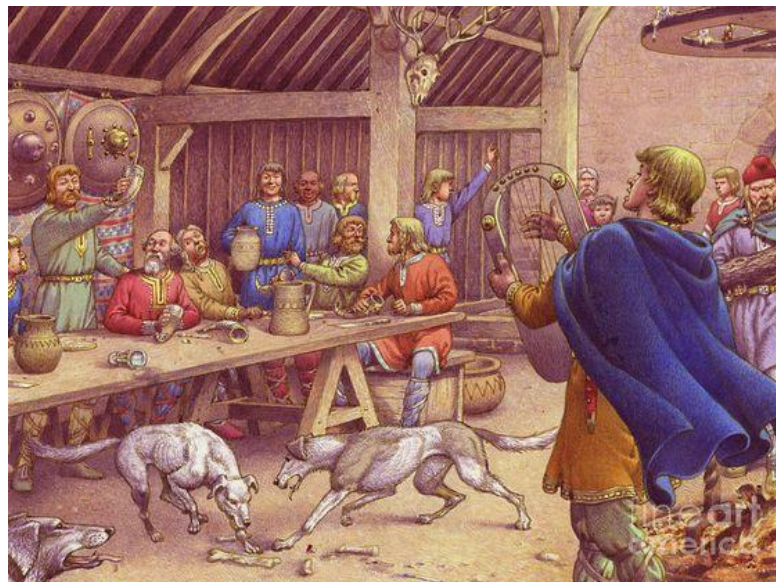
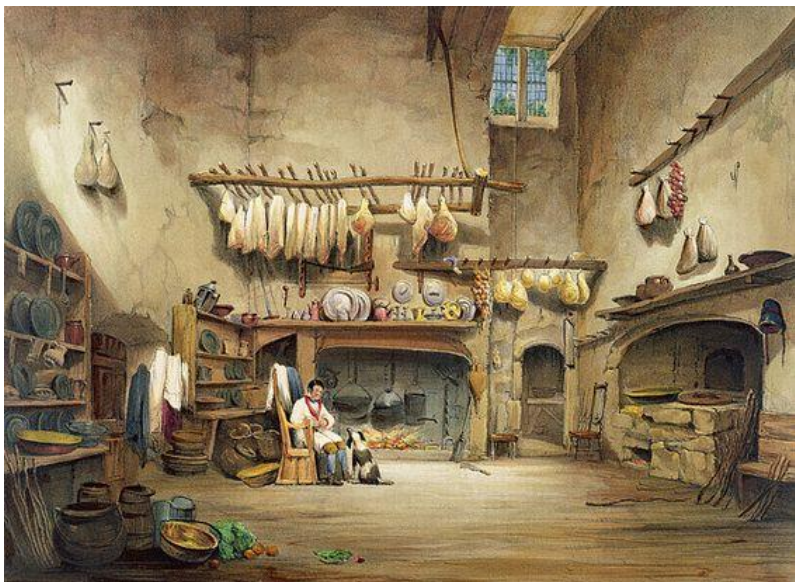
ŽIVLJENJE NA GRADU

- Gradove so gradili na težko dostopnih mestih zaradi lažje obrambe pred napadi.
- Najprej so bili leseni, kasneje zidani.
- Grad je bil obdan z obzidjem z opazovalnimi stolpi.
- Nekateri gradovi so imeli okrog vodni jarek in dvizni most.

ŽIVLJENJE NA GRADU

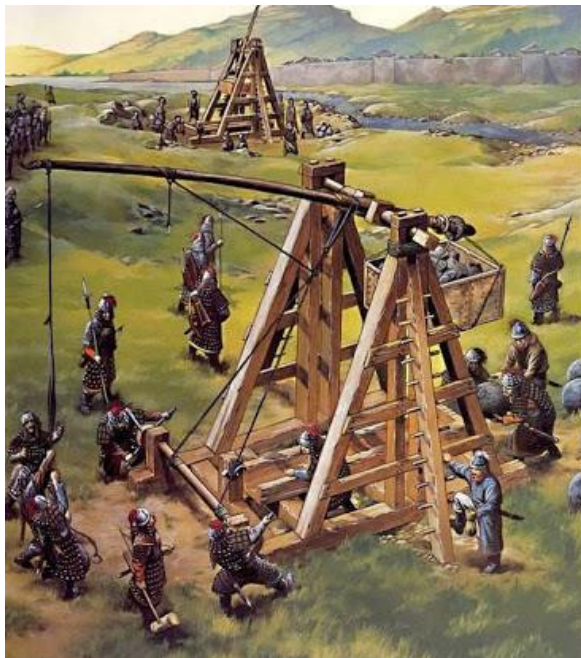
- Grad je deloval veličastno, notranjost pa ni bila tako udobna.
- Okna so zastirale živalske kože, saj je bilo steklo izredno drago.
- Svetili so si z oljenkami ali baklami.
- Pohištvo je bilo skromno.
- Oblačila so hranili v skrinjah, kakor tudi dragoceno posodo in nakit, ki so ga kupili od potujočih trgovcev.

ŽIVLJENJE NA GRADU

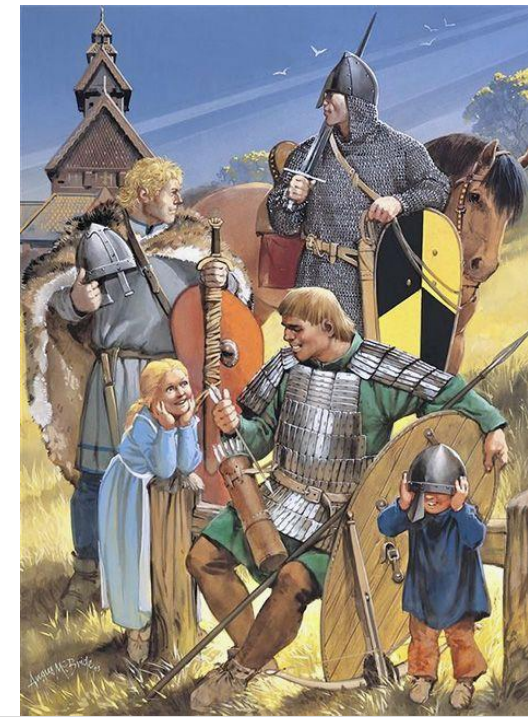
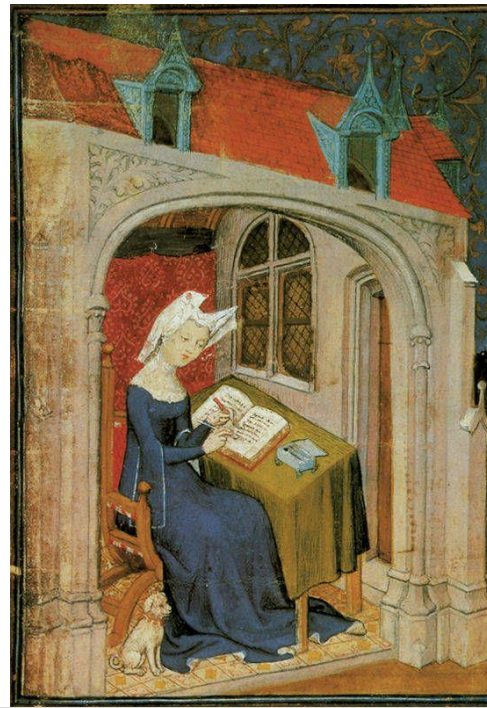
- Pogosto je bilo v gradovih kljub kaminom hladno in prepišno.
- V kuhinji so na odprtem ognju kuhali in tam tudi obedovali.
- Po tleh je bila posuta slama, med katero so psi brskali za ostanki hrane.
- Poznali so nož in vilice, čeprav so večinoma jedli z rokami in meso med obrokom odlagali na kruh.
- Kopalnic niso poznali in celo stranišča so bila redka.

ŽIVLJENJE NA GRADU

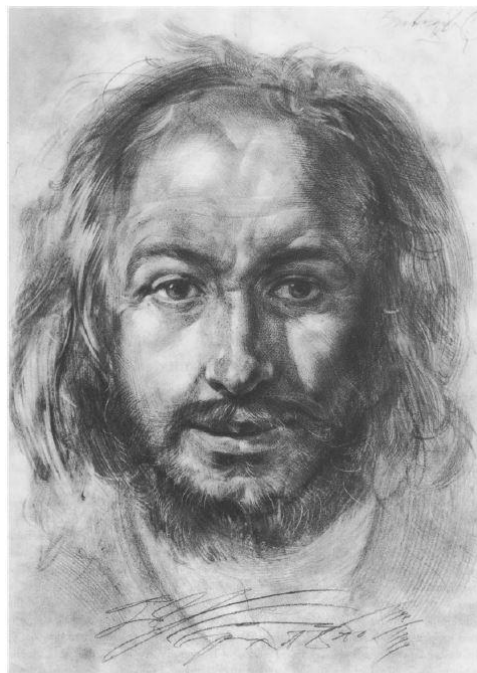

- Imeli so celo vrsto „zaposlenih“:
- pisarja (pogosto edina pismena oseba na gradu),
- hlapce in deklet,
- vojake,
- duhovnika,
- delavce, ki so izdelovali orožje, tkanine, lonce ...

ŽIVLJENJE NA GRADU

- Moški so radi hodili na lov in uživali v viteških turnirjih.
- Ženske so doma vezle, predle in poučevale hčere o domačih opravilih.
- Nekatere so znale tudi brati. Vodile so grajsko gospodinjstvo in skrbele za otroke.
- Sinovi pa so se šolali in vojaško urili na drugih gradovih. O viteškem šolanju in o poroki otrok je odločal oče.

Picture 100: Friedrich II of Celje, portrayed according to anthroposcopic, anthropometric and facial shape characteristics, determined with a high degree of probability from his skull (17). Work of the Academy painter Rudi Spitzel (1999)

CELJSKI GROFJE

- Celjski grofje so bili ena najbolj znanih plemiških rodbin v evropski srednjeveški zgodovini.
- Herman II., Friderik II., Ulrik II.
- Bili so nemškega rodu.
- Pridobili so si veliko ozemlja zaradi porok z drugimi plemiškimi rodbinami in zaradi številnih vojaških uspehov.

CELJSKI GROFJE

- Na vrhuncu moči so upravljali več kot 100 gradov.
- Središče njihovega delovanja je bilo Celje.
- Kovali so svoj denar.
- V grbu so imeli šest šestkrakih zvezd.

NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST

- Nastajala so tam, kjer je bila menjava blaga najučinkovitejša - ob prometnih poteh in njihovih križiščih, romarskih središčih, v bližini gradov, mostov.
- Ustanavljali so jih vladarji, kasneje tudi visoko plemstvo in duhovščina (škofje).

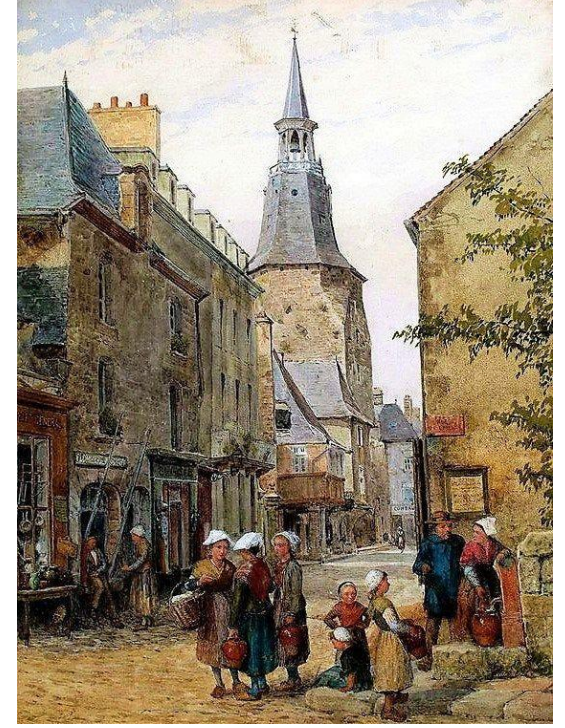
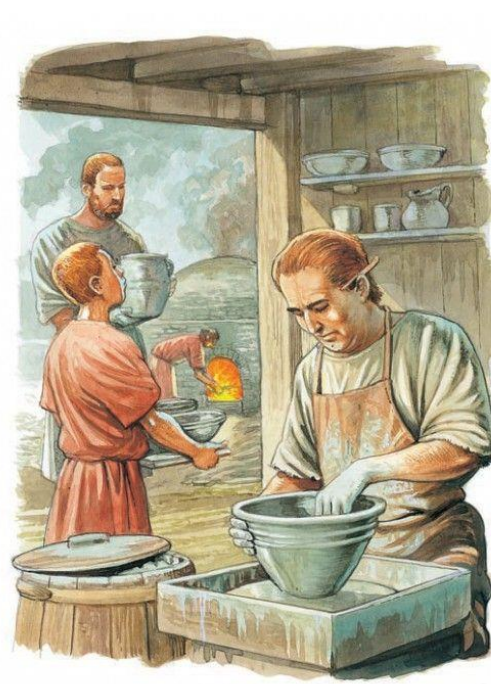
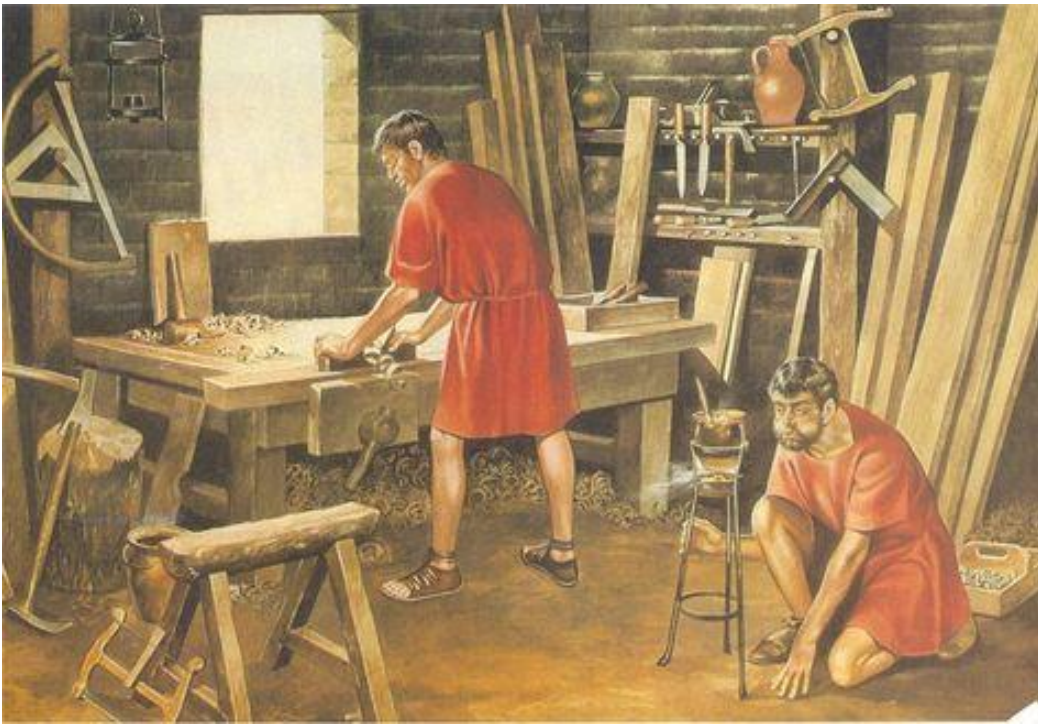
IZGLED MESTA

- Zaradi varnosti so bila mesta obdana z obzidjem.
- V mesto so vodila mestna vrata, ki so jih zaradi varnosti zvečer zapirali.
- Hiše so bile iz kamna in lesa, grajene tesno skupaj, zato je večkrat prišlo do hudih požarov.

MESTNA HIŠA

- V pritličju mestne hiše je bila delavnica z oknom na ulico.
- V prvem nadstropju so bili bivalni prostori: kuhinja z odprtim ognjiščem, lesenimi klopmi ob stenah, mizo ter stoli.
- V večji sobi je bila postelja in skrinja. Otroci so spali v manjši sobi.
- V drugem nadstropju je bilo skladišče, tam so spali tudi vajenci in služinčad.
- Prali so na dvorišču. Velika pridobitev je bil lasten vodnjak, sicer so vodo nosili iz mestnega vodnjaka. Umivali so se v javnih kopališčih.

PREBIVALCI MEST

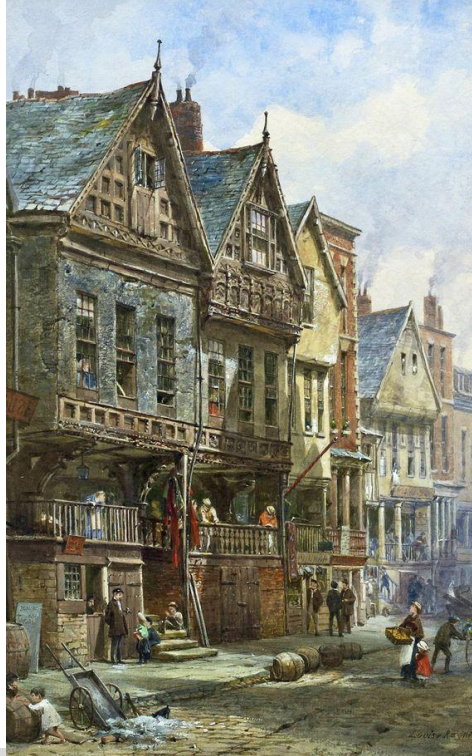
- Prebivalci mesta so bili obrtniki in trgovci, vojaki. Tem so služili hlapci in dekle. V mesto so prišli tudi berači.
- Osrednji del mesta je bil mestni trg z mestno hišo in zvonikom ter vodnjak. Z zvonjenjem so sklicevali meščane na trg. S stopnic mestne hiše so klicarji razglašali pomembne novice.

SKRB ZA RED V MESTU

- Vsako mesto je imelo svoj grb in mestni pečat.
- Mestni župan je s pomočniki skrbel za red in mir v mestu, goljufive obrtnike so ponekod namakali v reki, prehude klepetulje so zaprli v sramotilno kletko, tatove in razgrajače pa izpostavili na sramotilni steber ali PRANGER.

UREJENOST MEST

- Mesta so bila zanemarjena, ni bilo kanalizacije, odpadke so metali na ulice.
- Razmnoževale so se podgane in miši.
- Ljudje so se malo umivali, zato so se pojavljale smrtonosne nalezljive bolezni, npr. kuga, imenovana ČRNA SMRT.
- Premožni meščani so zato po mestu jezdili, se vozili s kočijo, uporabljali nosilnice. Revnejši so si nadeli visoke lesene cikle ali pa so uporabljali hodulje.

DELOVNI DAN

- Delovni dan se je začel zgodaj: od četrte do šeste zjutraj, odvisno od letnega časa.
- Luči so po mestu pogasili od sedme do devete zvečer.
- Po tej uri so zaklenili mestna vrata in od prebivalcev je oblast pričakovala, da ležejo k počitku.

MESTNI SEJMI

- Veselili so se mestnih SEJMOV, saj je bilo tam kaj videti: od potujočih zabavljačev do trgovcev, ki so na stojnicah ponujali najrazličnejše reči.
- Vsako mesto je imelo en dan v tednu določen za TRŽNI DAN, SEMANJI DAN pa so imeli še ob praznikih sv. Jurija, sv. Ožbolta... Ob teh dneh je veljal TRŽNI MIR.

GRADOVI NA SLOVENSKEM

- Blejski grad
- Ptujski grad
- Celjski grad
- Škofjeloški grad...

VIRI IN LITERATURA

- Pavlin, M. PPT: Življenje na gradu
- <http://novice.najdi.si/najdi/vse/podobne-novice/43bd15c3420d37307a04f90cd2f667b4>
- <https://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/izlet-v-srednji-vek-241002>
- <https://www.youtube.com/watch?v=DEtrBkrP0yk>
- <https://transsib6.ru/sl/santehnika/vozniknove-nie-hristianstva-hristianstvo-ot-istokov-i-do.html>
- https://www.os-kamnica.si/wp-content/uploads/2020/03/303_DRUppt_5A.pdf
- https://zgonem.weebly.com/uploads/8/4/5/4/84544876/02._srednji_vek.pdf
- <https://sl.puntomarinero.com/how-did-the-peasants-live/>
- <https://sites.google.com/site/primaryschoolhistory/medieval/castle-defences>
- <https://www.pinterest.com/pin/490751690618906587/>
- https://kraji.eu/slovenija/stari_grad_celje_po_rocna_dvorana/slo
- <https://www.akg-images.de/archive/Berliner-Marktszene-2UMDHU5WID5.html>
- <http://www.savel-hobi.net/leksikon/htm/nose/170.htm>
- http://web.sc-celje.si/tomi/seminarske2007/Orozja/html_domen/stran3_2.html

VIRI IN LITERATURA

- http://www.gradovi.net/grad/planina_grad
- <https://beta.publishwall.si/zarja23/post/317770/oljenka>
- https://www.kamnik.info/koledar_prir_editev/pohod-z-baklami-na-stari-grad/
- <http://www.blejski-grad.si/muzej/razstava-narodnega-muzeja>
- <https://www.pinterest.com/pin/451063718912326465/>
- <http://slovoni.blogspot.com/2009/05/nazaj-v-srednji-vek.html>
- <https://www.ribnica24.eu/koledar-dogodkov/vabilo-predavanje-staneta-osolnika-lepota-oddaljenega-casa/>
- <https://www.zkotrzic.si/srednjeveski-dan-v-ziganji-vasi/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/File:Celjski_grofje_ozemlje.PNG
- <https://www.facebook.com/celjski.grofje/>
- <https://www.delo.si/znanje/izobrazevanje/danes-grofje-in-nikdar-vec.html>
- [https://sl.wikipedia.org/wiki/Herman_II. Celjski](https://sl.wikipedia.org/wiki/Herman_II._Celjski)

VIRI IN LITERATURA

- https://sl.wikipedia.org/wiki/Ulrik_II._Celjski
- <https://www.facebook.com/bledcastle/photos/kdaj-ste-zadnji%C4%8D-obiskali-blejski-grad-grajska-vrata-so-za-vas-vsak-dan-odprta-o/1128498500608595/>
- <https://pmpo.si/stalnice/med-prazniki-obiscite-ptujski-grad/>
- <https://www.celje.si/sl/kartica/stari-grad-celje>
- <https://www.loski-muzej.si/novice/oktobrski-odpiralnica-loskega-muzeja/>
- <https://www.diplon.net/blog/lifestyle/222-istorija-kupatila-2-razvoj-u-srednjem-veku>
- <https://socijalisticki.wordpress.com/2012/09/06/%D0%BC%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%BD%D0%B8-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%9A%D0%B8-%D0%B2%D0%B5%D0%BA/>
- https://www.mozaweb.com/sl/Extra-3D_animacije-Srednjevesko_mesto-12035
- <http://www.maribor.si/dokument.aspx?id=20281>

VIRI IN LITERATURA

- <https://www.pinterest.com/pin/345721708893651495/>
- <https://fineartamerica.com/featured/medieval-bedroom-michelle-meenawong.html>
- https://kraji.eu/slovenija/radovljica_spomenik_josipini_hocevar/slo
- <https://www.rtv slo.si/kultura/dediscina/odlicno-mesto-ljubljansko-razstava-ki-prek-brevirja-razkriva-danes-neznano-ljubljano/501722>
- <https://www.skofjaloka.si/objave/187>
- <https://www.rtv slo.si/kultura/novice/pustolvscina-kjer-se-nic-ne-zgodi-in-defoe-obdan-z-rozami-na-prangerju/214182>
- <https://kotaku.com/the-very-victorian-concept-art-of-assassins-creed-syndi-1738594257>
- <https://www.flickr.com/photos/gandalfsgallery/11977768623/>